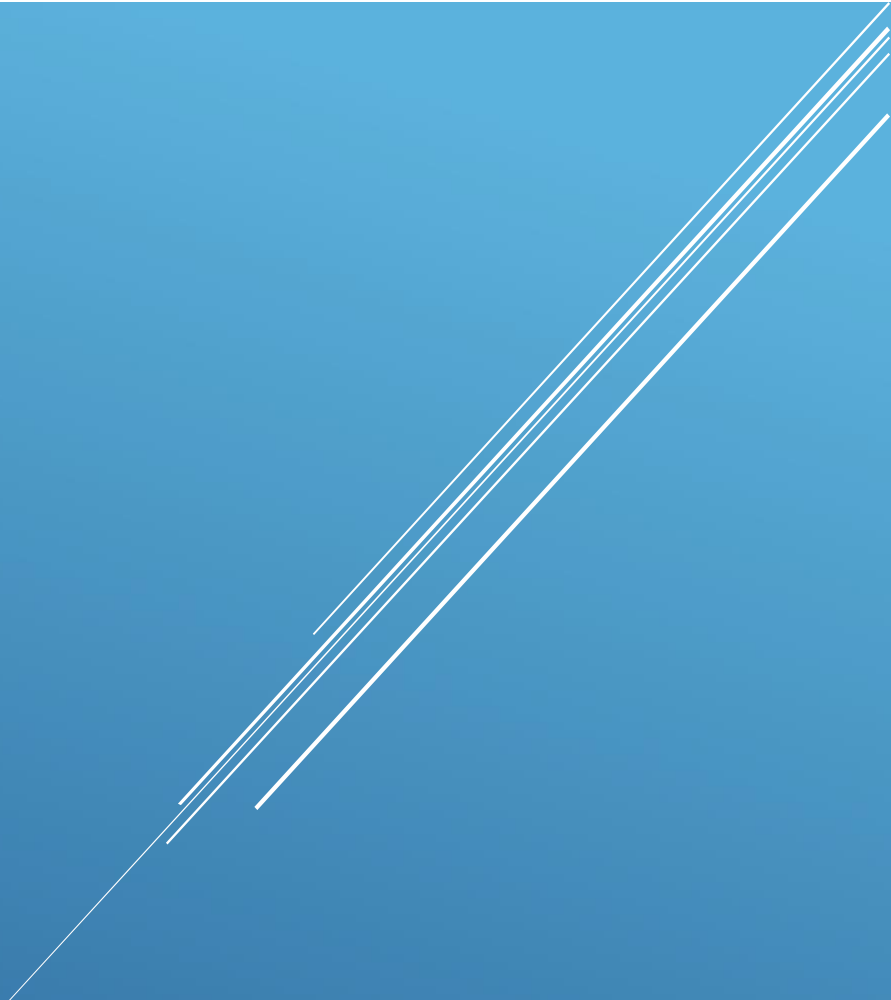

TALOUSARVION 2025 LAADINTAOHJE

Kunnanhallitus 8.10.2024 §

SISÄLLYSLUETTELO

1 Johdanto

- 1.1 Talousarvion laatimisen tarkoitus
- 1.2 Talousarvion ja taloussuunnitelman laatimisen velvoite
- 1.3 Talousarvion tehtävät ja rakenne
- 1.4 Talousarvion valmisteluaikataulu

2 Organisaatio ja johtamisjärjestelmä

- 2.1 Kuntalaisten osallisuus ja vaikuttaminen

3 Talouden kehykset ja tavoitteet

- 3.1 Hailuodon talous
- 3.2 Verotulot ja valtionosuudet
- 3.3 Talousarvioraami 2025
- 3.4 Kuntastrategian painopisteiden 2025 päivitys/tiivistäminen ja talousarvion valmistelu

4 TE24 -uudistus

5 Henkilöstö

6 Sisäiset erät

7 Taloutta ja toimintaa koskevat ohjeet ja säännöt

- 7.1 Lainsäädäntö, kansalliset suositukset ja periaatteet
- 7.2 Kriisikuntakriteerit
- 7.3 Hankinnat
- 7.4 Investoinnit
- 6.5 Testamentti- ja lahjoitusvarat

1 Johdanto

1.1 Talousarvion laatimisen tarkoitus

Talousarvion laadintaohjeella tarkoitetaan kunnanhallituksen talousarvion laatimisen menettely-ohjetta laadinta-aikataulusta sekä tehtäväkohtaisista käyttö-, tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosien tavoitteista. Hailuodon kunnan palvelualueet valmistelevat talousarvioehdotuksensa kunnanhallituksen antamaan kehykseen ja ohjeeseen perustuen.

1.2 Talousarvion ja taloussuunnitelman laatimisen velvoite

Valtuusto hyväksyy vuoden loppuun mennessä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvion ottaen huomioon kuntakonsernin vastuut ja velvoitteet (KunL 410/2015 § 110). Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvion laadintaohje antaa kunnan käyttötalousmenoille ja investointitasolle määräraha-kehysten vuosille 2025 ja 2026-2027. Kuntastrategia (Kv 21.12.2022 § 76) on kunnan keskeisin toimintaa ohjaava asiakirja ja johtamisen väline. Kuntastrategian toteuttamisen ja seurannan keskeinen väline on kunnan talousarvio ja taloussuunnitelma.

1.3 Talousarvion tehtävät ja rakenne

Talousarviorakenteessa noudatetaan Kuntaliiton Kuntien ja kuntayhtymien talousarvio ja -suunnitelma -suositusta. Kunnan ja kuntayhtymän taloutta koskevat säädökset on koottu kuntalain (410/2015) §:iin 110-120. Talousarvio -dokumentti valmistellaan vakiintuneeseen TA-tiedostorakenteeseen.

Talousarvio muodostuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosasta sekä investointi- ja rahoitusosasta. Samaa rakennetta noudetaan taloussuunnitelmassa ja tilinpäätökseen sisältyvässä talousarvion toteutumisvertailussa. Toimintaa ja taloutta suunnitellaan ja seurataan käyttötalouden, tuloslaskennan, investointien, rahoituksen sekä riskienhallinnan näkökulmista.

Käyttötalousosassa asetetaan palvelutavoitteet ja budjetoidaan niiden järjestämisen vaatimat tulot ja menot. Tuloslaskelmaosassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys käyttömenoihin ja poistoihin. Investointiosassa budjetoidaan pitkävaikutteisten tuotantovälineiden kuten rakennusten, kiinteiden rakenteiden ja kaluston hankinta, rahoitusosuudet ja omaisuuden myynti. Rahoitusosassa osoitetaan yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. **Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että se toteuttaa kuntastrategiaa** ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

5.9.2024

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Toiminnallisten tavoitteiden tulee perustua Hailuodon kunnan kuntastrategiaan.

Hailuodon kunnan talousarvion 2025 ja -suunnitelman 2026-2027 määrärahat ja tuloarviot ovat bruttomääräisiä.

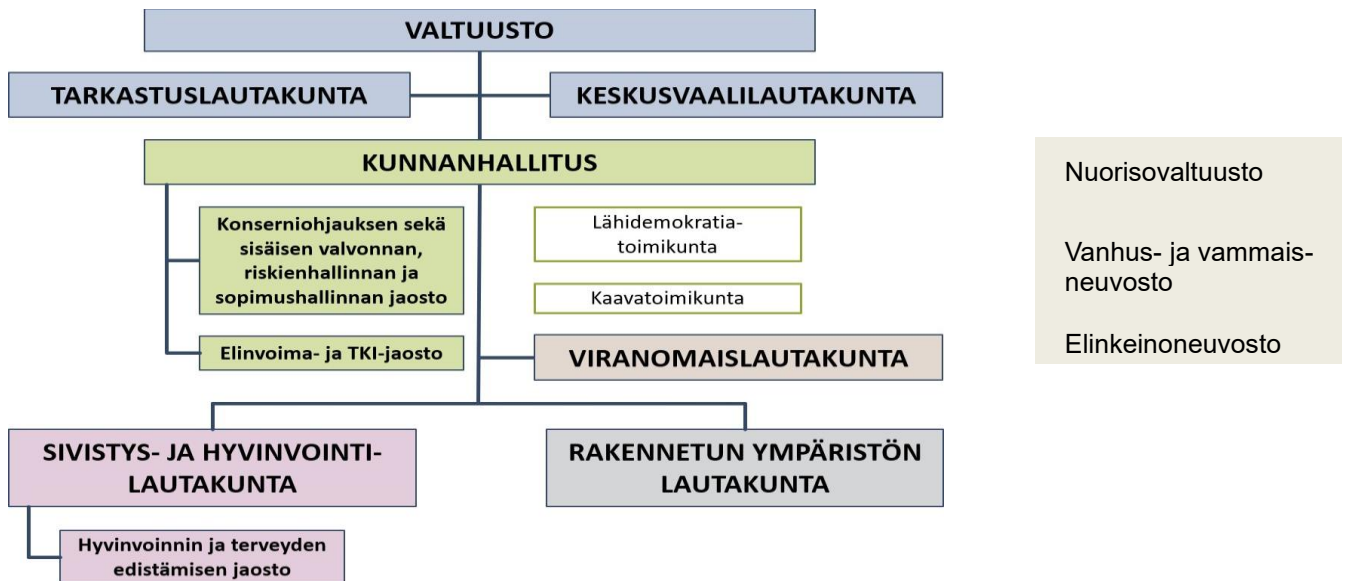
1.4 Talousarvion 2025 valmisteluaikataulu

Kunnanvaltuustoseminaari I 2.9.2024, kunnanvaltuustoseminaari II 23.9. 2024	
TA2025-raami (1. käsittely) kunnanhallituksessa	Viikko 33 13.8.2024, (vko 35)
TA2025, TS2026-2027 laadintaohje kunnanhallituksessa	Viikko 37 10.9.2024
Laadintaohje toimialoille toimenpiteitä varten	Viikko 37 11.9.2024
Sisäiset erät talousarviopohjaan palvelualueet ilmoittavat sisäiset erät Monetraan Talsu Lite talous- suunnittelujärjestelmän pääkäyttäjälle yhdellä sisäänlukutiedostolla	Viikko 39 27.9.2024
Palkat kirjattu talousarviopohjaan	Viikko 40 4.10.2024
Toimialojen käyttötalouden ja investointien luvut syötetty Lautakuntakäsittelyt (eurot): sivistys- ja hyvinvointilautakunta, rakennetun ympäristön lautakunta, viranomaislautakunta	Viikko 42 18.10.2024 Viikko 43-44
Kjn TA2024 -esitys	Viikko 45
TA2024 -perustelutekstit valmiina	Vko 45 (8.11.2024)
Lautakuntakäsittelyt (lopullinen)	Viikko 46 (11.-15.11.2024)
Kjn TA2025-ehdotus	Viikko 47
TA2024 esitys khall käsittely LOPULLINEN	Viikko 49 3.12.2024 (esityslista vko 48. Varakäsittelypvm vko 50 10.12.2024)
KV TA2024, TS 2025-2026 hyväksyminen	Viikko 52 17.12.2024 (esityslista viikko 51)
Vero % käsittely kunnanhallitus	5.11.2024
Vero % käsittely kunnanvaltuusto	12.11.2024

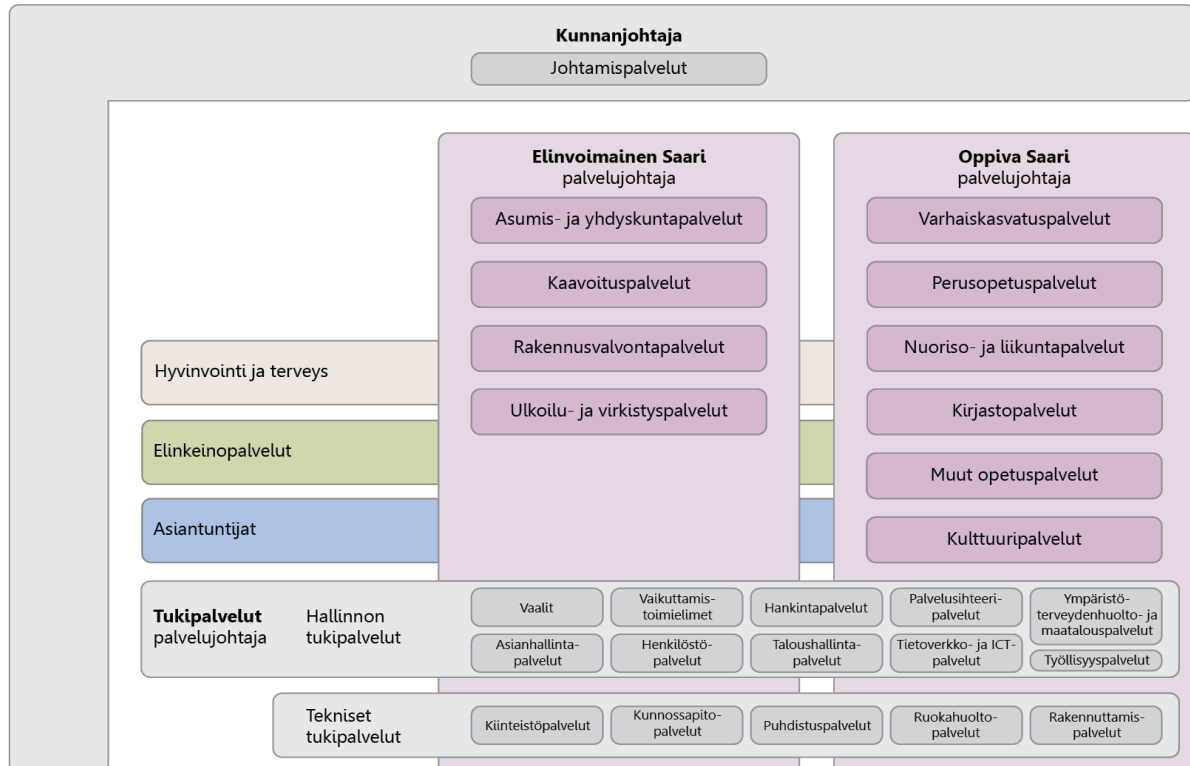

5.9.2024

2 Organisaatio ja johtamisjärjestelmä

Kuva 1. Toimielinorganisaatio 1.1.2024

Kuva 2. Henkilöstöorganisaatio

2.1 Kuntalaisten osallisuus ja vaikuttaminen

Talousarvio sisältää keskeiset talousarviovuoden 2025 aikana toteutettavat kuntalaisten kuulemiset ja suoran osallistumisen.

Kuntalaisia, asukkaita kuullaan ennakoivasti osana uuden kuntastrategian valmistelua. Kuntastrategian päivitystarpeesta päättää kunnanvaltuusto. Kuntalaisia kuullaan myös osana kunnan vuosittaista talouden ja toiminnan suunnittelua.

Tavoitteena on edistää asukkaiden ja vaikuttamistoimielinten osallisuutta elinympäristöä ja palveluja koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon sekä edistää yhdessä tekemiseen ja kumppanuuteen perustuvaa toimintakulttuuria.

Kaikkien osallisuutta edistetään myös osallistuvalla budjetoinnilla. Toimintaan varataan määräraha talousarviossa.

Kunnan toimielimet, johto ja viranhaltijat huolehtivat, että kuntalaiset, kunnan asukkaat ja palvelujen käyttäjät saavat riittävästi tietoa valmisteltavina olevista yleisesti merkittävistä asioista ja voivat osallistua ja vaikuttaa näiden asioiden valmisteluun.

5.9.2024

3 Talouden kehyykset ja tavoitteet

3.1 Hailuodon talous

Alla esitettyinä kunnan ennakollinen ulkoinen tuloslaskelma 9/2024 perustuen vuoden 2024 talousarvion käyttötalousmenoihin, miinus kertaluonteiset menot 2024. Luvut perustuvat: 1) 23.9.2024 verotuloennusteeseen, 2) nykyiseen henkilöstöorganisaatioon, mkl. sopimusalojen yleiskorotusten 2025 ennakollinen varaus +2%, 3) metsänmyyntituloihin 20 000 €. Tulos valmistelun tilanteessa 28.9.2024 -2869 €, poistoeron lisäämisen jälkeen tilikauden ylijäämä 85 458 € .

TULOSLASKELMA ulkoinen 28.9.2024	Talousarvio 2025
TOIMINTATUOTOT	
Myyntituotot	550 180
Maksutuotot	59 400
Tuet ja avustukset	93 189
Vuokratuotot	804 170
Muut toimintatuotot	400
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	1 507 339
TOIMINTAKULUT	
Henkilöstökulut	
Palkat ja palkkiot	-1 902 212
Henkilösivukulut	
Eläkekulut	-392 216
Muut henkilösivukulut	-51 778
Palvelujen ostot	-974 677
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-859 462
Avustukset	-257 400
Vuokrat	-50 016
Muut toimintakulut	-1 980
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-4 489 741
TOIMINTAKATE	-2 982 402
Verotulot	2 127 000
Valtionosuudet	1 334 281
Rahoitustuotot ja -kulut	
Korkotuotot	4 000
Muut rahoitustuotot	5 448
Korkokulut	-20 000
Muut rahoituskulut	-6 650
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT YHT.	-17 202
VUOSIKATE	461 677
Poistot ja arvonalentumiset	
Suunn.mukaiset poistot	-464 546
Satunnaiset erät	
TILIKAUDEN TULOS	-2 869
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	88 327
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	85 458

5.9.2024

3.2 Verotulot ja valtionosuudet

Kuntaliiton veroennustekehikon päivitykset perustuvat pääosin syksyn kuntatalousohjelmassa esitettyihin arvioihin verotulojen kehityksestä. Veroennustekehikossa on huomioitu toteutuneet verontilitykset elokuuhun 2024 asti sekä syyskuun verontilityksen tilannetiedot per 16.9.2024. Lisäksi on huomioitu Verohallinnon 9.9.2024 julkaisemat ennakkotiedot valmistuvista kunnallis- ja yhteisöverotuksista verovuonna 2023. Kyseinen ennakkotieto muuttui hyvin vähän elokuun 2024 alun vastaavasta. Lisäksi Kuntaliitto on käynyt keskusteluja verotulojen kehityksestä yhdessä Valtiovarainministeriön ja Verohallinnon kanssa.

Kunnallisveron ennuste vuosille 2025–2028 muuttui hyvin vähän elokuun veroennustekehikon arviosta. Kuluvan vuoden 2024 kertymäärä arviosta parani hieman, johtuen kuluvan verovuoden kertymäärä arvioista. Syyskuun tilityksen tilannetiedon mukaan vuoden 2024 ennakonpidätykset kasvavat yli 6 % viime vuoden syyskuusta. Lisäksi kunnallisveron 2024 jako-osuuteen on valtiovarainministeriön ennakoarvion mukaan nousupainetta, joka omalta osaltaan kasvattaa kertymäärä arviota loppuvuodelle.

Hallituksen esittämät veroperustemuutokset parantavat kunnallisveron tuottoa nettomääräisesti reilulla 300 miljoonalla eurolla vuonna 2025. Kaikki arvioidut muutokset huomioitiin jo aiemmissa veroennustekehikoissa.

Ansiotulovähennyksen korvaaminen työtulovähennyksellä kasvattaa kunnallisveron tuottoa noin 340 miljoonalla eurolla. Myös eläketulovähennyksen pienentäminen kasvattaa kunnallisveron tuottoa, arviolta noin 30 miljoonalla eurolla. Ansiotuloverotuksen indeksitarkistus vastaavasti pienentää kunnallisveron tuottoa noin 40 miljoonalla eurolla. Lisäksi on tehty muutamia verovaikutuksiltaan pieniä muutoksia veroperusteisiin, muun muassa työtulovähennykseen. Kaikki veroperustemuutokset huomioidaan nettomääräisesti valtionosuusmaksatusten yhteydessä.

Ensi vuodesta alkaen on esitetty selvästi alennettuja työttömyysvakuutus- ja päivärahamaksuja. Kyseiset maksut ovat vähennyskelpoisia ja parantavat näin ollen kunnallisveron tuottoa arviolta noin 80 miljoonalla eurolla. Tämä nk. kanavointiratkaisu ei ole veroperustemuuto ja parantaa näin ollen kunnallisveron tuottoa pysyvästi.

Yhteisöveron kehitykseen liittyy tällä hetkellä epävarmuutta. Loppukesästä alkanut yhteisöveron verovuoden 2024 ennakkoverojen heikko kehitys on jatkunut syyskuun loppuun asti. Loppuvuoden kehitys ei näytä piristymisen merkkejä ja yhteisöveron kuluvan ja ensi vuoden maksuunpano- ja tilitysennustetta elokuusta on laskettu hieman lisää - noin 20 miljoonaa euroa per vuosi.

Veroennustekehikko päivitetään vielä marraskuussa. Tulevassa päivityksessä otetaan muun muassa huomioon Tilastokeskuksen kuntakohtainen väestöennuste (24.10.) sekä valmistuneen kiinteistöverotuksen 2024 tilastotiedot (marraskuun alku).

3.3 Raami TA2024

Talousarvion ja taloussuunnitelman 2025-2027 valmistelussa tulee huomioida:

- Kunnan talouden sopeuttaminen julkisen talouden pitkäaikavälin strategiseen sopeuttamiseen. Valtionosuusjärjestelmän uudistus voimaan 2027.
- TA-prosessin kanssa päivitetään samanaikaisesti Hailuodon kuntastrategia; painopisteiden tiivistäminen (Kunnanvaltuuston TA-seminaari 23.9.2024); kunnanhallituksessa 22.10.2024, valtuustossa 12.11.2024.
- Kunnan elinvoimatoimet / investoinnit, huomiointi – myös – suhteessa kiinteään yhteyden aikataulutukseen .
- investointien priorisointi / kunnanhallituksen linjaus palvelualueiden investointiesityksiin sekä kaavahankkeiden infrainvestointeihin.
- TE-uudistus; vastuu tehtävistä 1.1.2025 lähtien, ostopalvelusopimus vastuukunta Oulun kaupungilta.
- Kuntaorganisaation kehittäminen; FCG:n kehittämishanke 2024, huomioitavat suositukset.

Kh 13.8.2024 § 173

- Kunnan talousarvion 2025, taloussuunnitelman 2026-2027 valmistelun lähtökohta on vastuullinen taloudenhoito.
- Talousarvio ja -suunnitelma laaditaan päivitetylle kuntastrategialle; huomioidaan valmistelu- ja päätöksentekoaikataulussa.
- Tuloksiin johtava asuntotuotannon edistäminen ja asukashankinta on kunnan yhteinen kärkehtävä.
- Talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelu toteutetaan TA-laadintaohjeen aikataulun mukaisesti huomioiden syksyn 2024 aikana päivittyvät tiedot peruspalvelujen valtionosuuksista ja verotuloista.
- TA2024-tavoitteena nollatulos; kunta ei voi laatia alijäämäistä talousarviota.
- Mikäli nollatulos ei ole mahdollinen palvelualueen talouden ja toiminnan suunnittelussa, palvelualue tekee esityksen vastualueensa karsittavista palveluista ja/tai tehtävistä.
- TA-valmistelu sisältää kunnan uudet tulolähteet ja niille asetettavat tavoitteet
- Talousarvion valmistelu perustuu toteutuneiden sekä tiedossa ja voimassa olevien sopimusten perusteella laadittuun mahdollisimman tarkaan arvioon vuoden 2025 kustannuksista.
- Investointiraami ja valmisteluohje sisältyvät talousarvion laadintaohjeeseen

3.3 Kuntastrategian painopisteiden 2025 päivitys/tiivistäminen sekä tiivistettyihin painopisteisiin perustuva talousarvion valmistelu

Hailuodon kuntastrategiaa 2020-2025 toiminnaistetaan kunnan vuosittaisen toiminnan ja talouden suunnittelulla ja toimeenpanolla talousarvion kautta. Kuntastrategia ja sen painopistealueet tavoitteineen ja toimenpiteineen päivitettiin kunnanvaltuuston 21.12.2022 § 76 päätöksellä vuosille 2023-2025, alla.

- Maapolitiikan tavoitteellinen toteuttaminen ja asukasmäärän kasvu
- Elinkeinopolitiikan tavoitteellinen toteuttaminen
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Kunnanvaltuusto on antanut talousarvio 2025 -seminaarissaan 23.9.2024 valtuuston ohjauksen kuntastrategian painopisteiden päivityksestä.

Kuntastrategian painopisteet tiivistetään vuodelle 2025 muotoon:

1. Asukasmäärän ja elinkeinotoiminnan kasvua edistävä maapolitiikka
2. Asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Osana talousarvion 2025 valmistelua tiivistetyille painopisteille määritellään

- kuntatason vuositavoitteet,
- palvelualueiden talousarviotavoitteet ja toimenpiteet sekä
- seurantamittarit
- vastuutahot.

Seuranta on jatkuvaa ja tapahtuu kuukausittain sekä osana hallintosäännön mukaista toiminnan ja talouden raportointia. Strategiaa toteutetaan kunnan luottamushenkilöiden, koko kuntahenkilöstön, asukkaiden sekä yhteistyötahojen, sidosryhmien ja kumppaneiden yhteistyönä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopistettä on jo työstyetty eteenpäin yhteyspinnassa valmisteilla olevaan Hailuodon hyvinvointisuunnitelmaan 2024-2025.

Asukkaiden hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen paikallista ja alueellista yhteistyötä vahvistamalla.

Painopistetavoitteet

- Edistetään asukkaiden osallisuutta ja omaehtoista hyvinvointia.
- Vahvistetaan kunnan toimialojen moniammatillista ja monialaista toimintatapaa osana perustoimintaa.
- Vahvistetaan yhteistyötä järjestöjen, yhdistysten ja yritysten kanssa osana kunnan peruspalveluja ja -toimintaa.
- Vahvistetaan ja tiivistetään Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen sekä Lakeuden alueen kuntien toimijoiden välistä yhdyspintayhteistyötä.

5.9.2024

Talousarvio 2025 (TA2025, TS2026-TS2027) valmistellaan päivitetuille kuntastrategian painopisteille.

- Kuntastrategian päivytystä käsitellään kunnanhallituksessa 8.10.2024 ja 22.10.2024 ja edelleen
- Kunnanvaltuustossa 12.11.2024.

Kuntastrategian painopisteistä johdetut tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit talousarvioon 2025 aikaisemman käytännön mukaisesti eli palvelualueetasolla. Rakenne sama kuin TA2024.

Strategiset valinnat ohjaavat kunnan perustehtävien toteuttamista, yhdessä tekemistä sekä kumppanuuksien kehittämistä ja verkottumista. Strategian toteuttaminen tapahtuu palvelualueajat ylittäen, moniammatillisesti ja monialaisesti.

Lautakuntien talousvastuut käsitellään toimitelmissä käyttösuunnitelmavaiheessa tammi-helmikuussa.

4 TE24-uudistus

Vuoden 2025 alusta lähtien TE-palvelut siirtyvät kuntien tehtäväksi ja valtion työ- ja elinkeinotoimistot eli TE-toimistot lakkautetaan. Työvoimapalveluista tulee osa jokaisen kunnan peruspalveluja, samaan tapaan kuin esimerkiksi sivistys- tai yhdyskuntarakentamiseen liittyvät palvelut. Työvoimapalvelujen avulla sekä henkilö- että yritysasiakkaat saavat neuvontaa ja ohjausta työnhakuun ja työntekijöiden rekrytointiin sekä osaamisen kehittämiseen.

Vastuukunta Oulun lisäksi työllisyysalueeseen kuuluvat Hailuoto, Ii, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos, Pudasjärvi, Tyrnävä, Utajärvi ja Vaala. Muodostamme yhdessä Oulun seudun työllisyysalueen.

Hailuodon kunta ostaa lakisääteiset työllisyyspalvelut vastuukunta Oulun kaupungilta, sopimukseen perustuen.

5 Henkilöstö

Kuntastrategiapäivitykseen 2025 sisällytetään kohtaan Kunnan toimintatapa

Kunnan henkilöstöpoliittiset linjaukset

Hailuodon kunta olemme me

- Kunnan järjestämisvastuulla olevat lakisääteiset palvelut tuotetaan kunnan toimintatapaa ja johtamista uudistamalla.
- Palvelut tuotetaan vaikuttavasti ja kustannustehokkuutta parantaen sekä omana tuotantona että ostopalveluina.
- Palvelujen ja toiminnan määrällinen ja laadullinen seuranta on jatkuvaa.
- Henkilöstön työterveyshuoltoa kehitetään laadullisesti, ja luonnolliseksi osaksi johtamista.

Kunnan henkilöstömäärärahat käytetään kunnan järjestämisvastuulla olevien lakisääteisten tehtävien hoitamiseen. Hailuodon kunnan henkilöstöresurssia ei tulla lisäämään virkojen ja toimien osalta TA2025, TS2026-TS2027.

5.9.2024

Virka- tai työsuhteen päättyessä eläköitymiseen tai muusta syystä, tehtävien hoitaminen arvioidaan tapauskohtaisesti. Luonnollisen poistuman yhteydessä arvioidaan toiminnan tehostamismahdollisuudet tehtäväjärjestelyjä sekä sisäisiä siirtoja hyödyntämällä.

Talousarvioon sisällytetään suunnitelma vuosien 2025-2027 henkilöstöstä.

Ennakoiva palkankorotusvaraus talousarvion 2025 valmistelussa on +2%.

Työnantajan ja työntekijän sosiaaliturvamaksut 1.1.2024

Tiedoksenne palkkojen työnantajamaksuvarausten ja työntekijöiden sosiaaliturvamaksujen kirjausprosentit.

Palkkajärjestelmä tekee kirjauksen kustakin työnantajamaksusta niistä palkaneristä, jotka ovat kyseisen työnantajamaksun perusteista palkkaa.

Työnantajamaksujen kirjaukset siirtyvät palkkojen kirjanpitoaineistojen siirroissa kirjanpitoon.

Laskennassa käytetään seuraavia prosentteja:

TYÖNANTAJAMAKSUT

SOSIAALITURVAMAKSU	1,160 %
TYÖTTÖMYYSVAKUUTUSMAKSU	0,270 %
TALOUDELLINEN TUKI (ryhmähenkivakuutusmaksu)	0,100 %
TAPATURMAVAKUUTUSMAKSU	0,600 %
KUEL palkkaperusteinen maksu alle 53 ja yli 62 vuotiaat	17,23 %
KUEL palkkaperusteinen maksu 53-62 vuotiaat	15,73 %
VAEL palkkaperusteinen maksu alle 53 ja yli 62 vuotiaat	17,66 %
VAEL palkkaperusteinen maksu 53-62 vuotiaat	16,16 %

TYÖNANTAJAMAKSUT YHTEENSÄ:

KuEl:n piiriin kuuluvien osalta alle 53 ja yli 62 vuotiaat 19,36 %

KuEl:n piiriin kuuluvien osalta 53-62 vuotiaat 17,86 %

VaEL (opettajat) alle 53 ja yli 62 vuotiaat 19,79 %

VaEL (opettajat) 53-62 vuotiaat 18,29 %

TYÖNTEKIJÄMAKSUT

TYÖTTÖMYYSVAKUUTUSMAKSU	0,79 %
ELÄKEVAKUUTUSMAKSU KuEl, VaEl	
- alle 53 ja yli 62 vuotiaat	7,15 %
- 53-62 vuotiaat	8,65 %

TYÖNTEKIJÄMAKSUT YHTEENSÄ 7,94 – 8,44 %

Henkilöstön koulutussuunnitelma 2024 sisältyy talousarvioon. Koulutussuunnitelma sisältää lakisääteiset koulutukset ja kunnan kokonaisuudistuksen toimeenpanon edellyttämät koulutukset.

Henkilöstön rekrytoinnissa noudatetaan avointa menettelyä, ja kaikki rekrytoinnit suoritetaan Kuntarekry.fi -palvelun kautta (myös nk. sisäisessä menettelyssä).

5 Sisäiset erät

Sisäiset menot ja tulot sisällytetään talousarvioon ja talousarvion toteutumisvertailuihin. Sisäisten suoritteiden laskutus perustuu ennalta sovittuun/määriteltyyn hintaan. Ostava palvelualue voi vaikuttaa laskutettavien suoritteiden määrään. Sisäiset kiinteistömenot ja -tulot käsitellään tulosvaikutteisesti sisäisen vuokran laskentamallin mukaisesti.

6 Taloutta ja toimintaa koskevat ohjeet ja säännöt

6.1. Lainsäädäntö, kansalliset suositukset ja periaatteet

Taloudenhoitoa ja sen järjestämistä ohjaavat kuntalain 13. luku, kirjanpitolaki ja -asetus, kirjanpitolausuntakunnan ja sen kuntajaoston antamat ohjeet sekä Kuntaliiton suositus kunnan talousarviosta ja taloussuunnitelmasta.

Kunnan ja kuntayhtymän taloutta koskevat säännökset on koottu kuntalain (410/2015) 110 - 120 pykälisiin. Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Talousarvion valmistelusta vastaa kunnanhallitus sekä kukin toimielin omalla tehtäväalueellaan. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa, ja että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Kirjanpito tulee järjestää siten, että sen avulla voidaan seurata talousarvion toteutumista tilinpäätöksessä laadittavassa talousarvion toteutumisvertailussa (KunL113 §). Toisaalta talousarviossa noudatetaan kirjanpidon suoriteperustetta määrärahan ja tuloarvion ottamisessa talousarvioon. Kirjanpitokäytäntö ohjaa näin menon ja tulon merkitsemistä talousarviossa ja sen toteutumisvertailussa. Talousarviossa käytetään käsitteitä meno tai tulo kaikista taloustapahtumista.

Talousarviossa menoa käytetään yleiskäsitteenä tarkoittaen talousarviovuodelle jaksotettujen toimintamenojen lisäksi myös muuta rahankäyttöä muun muassa investointimenoa, lainanlyhennystä, antolainausta sekä peruspääoman lisäystä. Talousarviovuodelle jaksotettuja tuloja ovat esimerkiksi verotulot, valtionosuudet, maksu-, myynti- ja muut toimintatulot, korkotulot ja muut rahoitustulot sekä lainanotto.

Talousarvion on toteutettava kuntastrategiaa eli talousarviotavoitteet on johdettava kuntastrategiasta.

Asetettavat tavoitteet kohdistuvat olennaisiin toimintoihin ja ohjaavat kehittämään toimintatapoja ja siten parantamaan toimintojen tuloksellisuutta.

Talousarviossa asetettavien tavoitteiden tulee olla selkeitä ja konkreettisia, jotta niitä voidaan mitata mahdollisimman konkreettisilla mittareilla ja menetelmillä.

6.2 Kriisikuntakriteerit

Kunnan erityisen vaikeaan taloudelliseen asemaan perustuvan arviointimenettelyn (Kuntalaki 118 §) käynnistäminen on valtiovarainministeriön harkinnassa. Harkintaa voidaan käyttää esimerkiksi silloin, jos kunnan alijäämään vaikuttaa merkittävästi jokin kertaluonteinen ja merkittävä tekijä. Hallitus huomioi koronakriisin vaikutukset kriisikuntamenettelyyn ja kuntien alijäämän kattamisvelvollisuuteen.

KL 410/2015 § 110, § 118. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää.

Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa, tai kunnan rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

- 1 kuntakonsernin vuosikate on ilman kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 30 §:n mukaan myönnettyä harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta negatiivinen;
- 2 kunnan tuloveroprosentti on vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroveroprosentti;
- 3 asukasta kohden laskettu kuntakonsernin lainamäärä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 prosentilla;
- 4 kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen on vähintään 50 prosenttia. (KL 410/2015 § 118)

6.3 Hankinnat

Hankinnoissa noudatetaan kunnanhallituksen 11.8.2020 § 178 hyväksymää Hailuodon kunnan hankintaohjetta (2.7.2018 § 149, 11.8.2020 § 178). Hankintaohje sisältää hankintalain kynnysarvot ja siinä on kuvattu menettelytavat pienhankintojen suhteen sekä toimivalta hankinnoissa.

Puitesopimuksilla rationalisoidaan hankintakäyttäytymistä velvoittamalla tilaajat ensisijaisesti käyttämään voimassa olevia sopimuksia.

Hailuodon kunta tekee hankintayhteistyötä Monetra oy:n kanssa. Lisäksi kunnalla voi olla sitoumuksia KL-Kuntahankinnat Oy:n puitesopimuksiin. Ennen hankintaan ryhtymistä on syytä selvittää, onko Hailuodon kunta mukana hankinnan kohdetta koskevassa puitesopimuksessa. Hailuodon kunnalla on käytössä leasingrahoitus sopimus (laiterahoitus), jonka kautta tuotteita voidaan hankkia osarahoituksella. Käytettävät rahoitusajat ovat 24 – 84 kk.

Hankittavat tuotteet tulee kilpailuttaa hankintaohjeen mukaan. Tilauksen yhteydessä laskutus ohjataan rahoitusyhtiölle. Hankinta ilman kilpailuttamista eli suoramarkkinointi on mahdollista pienhankinnoissa, jos hankinnan arvo on vähäinen tai kilpailuttamien on muutoin epätarkoituksenmukaista. Hankinnan vähäisyys on arvioitava hankintayksikön hankintavolyymien ja hankintojen luonteen pohjalta.

Käyttöomaisuuden hankintaraja on 10 000 euroa. Tätä pienemmät hankinnat rahoitetaan käyttötaloudesta ja suuremmista muodostetaan investointi. Talousarviossa ja -suunnitelmassa investoinnit esitetään yhtenä tulosalueena, tulosityksikkönä ja kustannuspaikkana. Investointikohteet ovat projekteina kustannuspaikan alla. Hankkeiden budjetointi ja jaksotus suunnitteluvuosille tulee esittää todellisen vaiheistuksen mukaisesti. Hankkeita ei voi pilkkoa keinotekoisesti.

Kaikki investointihankkeet käsitellään: 1) kunnan johtoryhmässä ja 2) johtoryhmäkäsittelyn jälkeen joko kunnanhallituksessa tai toimialalautakunnassa.

Päätös kunnan osallistumisesta hankkeeseen sekä sitoutumisesta hankkeen toteuttamiseen tehdään toimitilimessä, jonka ratkaisultaan hanke kuuluu.

Hankintojen rahoitusvaihtoehdot on selvitettävä investointihanketta suunniteltaessa.

Kunnalla on käytössä rahoituslimiitti Kuntarahoitukselta.

6.4. Investoinnit

Investoinnit ovat useiden vuosien ajan käytössä olevia hyödykkeitä kuten rakennukset. Palvelu-alueittain esitettävien investointiesitysten tulee sisältää vastuut, vaikuttavuusarviointi ja poistoaikataulu.

Alle 10 000 € hankintarajan hankintoja ei kirjata investoinniksi vaan toimintamenoksi (HS 2018 § 61).

Talousarviossa 2025 investoinneista esitetään investointitiedot, vastuut, investoinnin tarkka toteuttamisaikataulu ja valmistuminen sekä poiston määräytymisperuste. Investoinnit aktivoidaan heti, kun hyödyke otetaan käyttöön.

Investoinnit esitetään talousarviossa investointien pitkä aikavälin suunnitelmana viideltä vuodelta.

Investointimenot eivät ole:

1. Menot, jotka ovat luonteeltaan lyhytvaikutteisia tai rinnastetaan niihin
 - erilaiset pakolliset ympäristövelvoitteiden aiheuttamat menot esim. kaatopaikkojen maisemointi
 - vahinkojen korjaaminen
 - tarpeen mukaan toteutettavat korjaustyöt, jotka ylläpitävät käyttömahdollisuuksia
 - purkamismenot
2. Hyödykkeen käyttöaikaan kohdistuvat menot
 - laitteen tai ohjelmiston käyttöönottokoulutus
 - kuluvat tarvikkeet ja varaosat

3. Investointia edeltävät selvitykset

- investointivaihtoehtojen, toteutustapojen tai sijoituspaikkojen kartoittaminen
- kuntokartoitukset, sisäilmatutkimukset jne.

4. Investoinnin toteutusaikana syntyvät muut menot

- väistötilojen menot, ylimääräiset kuljetusmenot jne.

5. Menot, jotka eivät kelpaa hankintamenoksi

- yleishallinnon menot (osa ns. yleiskustannuksista), myös vahingonkorvauksen hakemisen menot jos puutteita tai ongelmia aikataulussa
- rahoitusmenot

6. Erät, jotka ovat luonteeltaan muita liiketapahtumia

- palautettavat liittymismaksut saamisia
- hyödykkeen rakentaminen myytäväksi vaihto-omaisuutta

Sen sijaan investointimenoja voivat olla:

- purkamismenot ja puhdistusmenot silloin, kun ne syntyvät maa-alueen hankinnan yhteydessä ja ovat tarpeen maa-alueen käyttökelpoiseksi saattamiseksi
- suunnittelumenot, kun kohde on tiedossa (jos kohde ei toteudu, kirjataan kertaluonteisena poistona tulokseen)
- toisten (julkis)yhteisöjen investointeihin osallistuminen (muu pitkävaikutteinen meno)

Rakennusinvestoinnin yhteydessä ns. ensikertaisena kalustamisena kaikki irtaimet kalustot ja koneet aktivoidaan, vaikka yksittäisten laitteiden arvo olisi alle 10 000 euroa. Myös, jos hyödyke koostuu useasta eri komponentista, joiden yhteenlaskettu hankintameno ylittää 10 000 euroa, se merkitään pysyviin vastaaviin ja kirjataan normaalisti poistoina vaikutusaikanaan kuluiksi.

6.5 Testamentti- ja lahjoitusvarat

Kunnanvaltuusto päätti testamentti- ja lahjoitusvarojen käytön periaatteista 15.11.2022 § 62. Periaatteilla linjataan varojen käyttö.

Testamentti- ja lahjoitusvaroja käytetään 1) budjettirahoitteisena sekä 2) avustuksina kunnan museotoimintaan, opiskelijoiden stipendeihin ja kulttuurillista, sosiaalista ja terveydellistä hyvinvointia edistävään toimintaan. Testamentti- ja lahjoitusvaroja käytetään ensisijaisesti tarkoituksiin, joihin ei ole mahdollista saada taloudellista tukea lakisääteisen palvelujärjestelmän kautta tai kunnan muuna harkinnanvaraisena avustuksena.

Testamentti- ja lahjoitusvaroista voidaan myöntää avustuksia kuntalaisten viihtyvyyttä ja hyvinvointia edistävään toimintaan. Avustuksia voidaan myöntää myös yhteisölle sekä rekisteröimättömille yhdistyksille hankkeisiin ja tilaisuuksiin.

- Testamentti- ja lahjoitusvaroja jaetaan budjettirahoitteisesti kunnan sisäiseen toimintaan sekä avustuksina.
- Talousarvion laadinnan yhteydessä päätetään mistä varoista ja millä rahamäärällä tuetaan/avustetaan.
- Vuosittaiset käyttökohteet ja rahamäärät kuvataan kunnan talousarviokirjassa.

Hyväksytyn käyttökohteen kustannukset eivät saa testamentti- ja lahjoitusvarojen osalta ylittää myönnettyä rahamäärää. Käyttö raportoidaan ja mahdollinen käyttämättä jäänyt osuus palautetaan tasetilille.

Testamentti- ja lahjoitusvaroista myönnettävät varat jaetaan käyttötarkoituksen mukaisesti omilta tasetileiltään. Testamentti- ja lahjoitusvaroja hallinnoidaan ja hoidetaan Hailuodon kunnan hallinnossa.